

¹¹ Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

¹² Кримінально-процесуальний кодекс України : Проект № 1233 від 13 грудня 2007 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=b251YS51ZHUudWF8Y3JpbWluYWxfHjvY2Vzc3xneDo3MmYw-NzliZDNiY2E1Y2Zk>

¹³ Кримінально-процесуальний кодекс України : Проект Національної комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права від 11 вересня 2008 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/projectCriminal-Codex>

¹⁴ Проект КПК, розроблений Робочою групою з питань реформування кримінального судочинства : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/3518-roekt_kriminalnogo_procesualnogo_kodeksu.html

¹⁵ Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення доступу до безоплатної правової допомоги та підвищення якості її надання» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56391

¹⁶ Проект Закону «Про внесення змін до ст. 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» щодо підвищення доступності безоплатної вторинної правової допомоги для окремих учасників кримінального провадження» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2L000I.html

Резюме

Мудрак І. В. Потерпілий в кримінальному провадженні: проблеми захисту прав.

У статті досліджено проблемні аспекти реалізації права на захист потерпілого в кримінальному провадженні, зокрема, потерпілий як належний суб'єкт права на безоплатну вторинну правову допомогу, законодавче врегулювання права потерпілого на безоплатну правову допомогу в кримінальному провадженні, а також покладення обов'язку на слідчого, прокурора слідчого суддю, суд забезпечити участь представника потерпілого в кримінальному провадженні в конкретних, визначених законом випадках, для здійснення захисту за призначенням.

Ключові слова: потерпілий в кримінальному провадженні, захист прав потерпілого, представник потерпілого, безоплатна правова допомога.

Резюме

Мудрак І. В. Потерпевший в уголовном производстве: проблемы защиты прав.

В статье исследованы проблемные аспекты реализации права на защиту потерпевшего в уголовном производстве, в частности потерпевший как надлежащий субъект права на бесплатную вторичную правовую помощь, законодательное урегулирование права потерпевшего на бесплатную правовую помощь в уголовном производстве, а также возложение обязанности на следователя, прокурора, следственного судью, суд обеспечить участие представителя потерпевшего в уголовном производстве в конкретных, определенных законом случаях, для осуществления защиты по назначению.

Ключевые слова: потерпевший в уголовном производстве, защита прав потерпевшего, представитель потерпевшего, бесплатная правовая помощь.

Summary

Mudrak I. The victim in a criminal proceeding: protection of the rights.

The article studies the problem aspects of realization of the right for protection of the victim in criminal proceedings, in particular a victim as an appropriate subject of the right for free secondary legal aid, legislative settlement of the right of the victim for free legal aid in a criminal proceeding, and also assignment of a duty on the investigator, the prosecutor, the investigative judge, court to provide participation of the victim's representative in a criminal proceeding in the concrete cases determined by the law for implementation of proper protection.

Key words: the victim in a criminal proceeding, protection of the rights of the victim, the victim's representative, free legal aid.

УДК 343.31

М. В. ДОВГАЛЬ

Максим Вікторович Довгаль, аспірант Київського університету права НАН України

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ ВЧИНИВ НАСИЛЬНИЦЬКІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ НОСІЇВ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У Розділі XV Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК) передбачається відповідальність за злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів. Серед них найбільш небезпечними є ті, що полягають у застосуванні різних форм насильства до осіб, які є носіями авторитету органів державної влади. Йдеться про такі діяння, як опір (ст. 342 КК), погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна (ст. 345 КК), погроза вбивством, заподіянням шкоди здоров'ю, знищенням або пошкодженням майна, а

також викраденням або позбавленням волі (ст. 346 КК), насильство (побої, легкі, середньої тяжкості або тяжкі тілесні ушкодження) (ст.ст. 345, 346 КК), інші насильницькі дії (ст. 346 КК), посягання на життя (ст. 348 КК), захоплення як заручника (ст. 349 КК). Адже здатність нашої держави виконувати ті завдання, які перед нею стоять, протидіяти тим загрозам, які виникають, залежить від належного функціонування органів державної влади, від захищеності їх представників.

Важливого значення набуває характеристика особистості злочинця, який вчинив насильницькі посягання щодо осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, зокрема, його соціально-демографічні ознаки.

У кримінології проблема особистості злочинця розглядалася у працях багатьох науковців, зокрема Ю. М. Антоняна, І. М. Даньшина, А. І. Долгової, О. М. Джузі, О. О. Кваші, О. М. Костенка, О. Г. Кулика, І. М. Мацкевича, А. С. Міхлін. Однак спеціалізованих праць, присвячених дослідженню особистості злочинця, що вчинив насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, у кримінологічній науці фактично немає. Назвемо лише наукові праці Р. Т. Гамідова, З. А. Загинеї, М. Б. Мохового, І. Є. Сулейманової, Є. Л. Таможника. Однак переважна більшість з них – це праці російських дослідників.

Тому метою статті є дослідження соціально-демографічних ознак особистості злочинця, який вчинив насильницький злочин проти носіїв авторитету органів державної влади. Воно буде здійснюватися на підставі аналізу офіційної судової статистики про кількісний та якісний склад засуджених протягом 2011–2015 років¹.

З. А. Загинеї описала більш загальне поняття порівняно з тим, що досліджується: кримінологічний портрет особистості злочинця, який вчинив злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. На її переконання, це «це особа чоловічої статі, віком від 30 до 50 років, яка має загальну середню чи базову загальну середню освіту, є працездатною, але ніде не навчалася та не працювала або була безробітною, несудима та вчинила злочин одноособово»². Однак очевидно, що особистість злочинця, що вчинив насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, можуть характеризуватися іншими ознаками, ніж ті, що пропонуються цією авторкою.

Розпочнемо з визначення *соціально-демографічних ознак* особистості. Характеристика таких ознак, як вік особи, її сімейний стан, наявність постійного місця проживання, освіта, національність, рід занять, працездатність, а також інших відомостей, які піддані статистичній обробці порівняно з даними офіційної демографічної статистики, соціально-демографічні ознаки містять цінну кримінологічну інформацію про особу злочинця. При такому зіставленні встановлюються зв'язки особи злочинця з типовими характеристиками всього суспільства³.

Першою соціально-демографічною ознакою особистості злочинця є *вік*. Під час аналізу офіційної статистики було виокремлено сім вікових груп засуджених: 14–16 років; 16–18 років; 18–25 років; 25–30 років; 30–50 років, 50–65 років, 65 років і більше. Як було встановлено у ході дослідження, найбільш криміногенно активною щодо вчинення насильницьких злочинів проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, була група осіб вікової групи 30–50 років. Їх питома вага у загальній кількості засуджених за цей вид злочинів становила 44 %. Далі вікові групи за їх криміногенною активністю розташовані так: 25–30 років – 24 %, 18–25 років – 23 %, 50–65 років – 8 %, 16–18 років – 1 %, 65 років і більше – 0,5 %. Осіб у віці від 14 до 16 років не було серед засуджених за той вид злочинів, що досліджуються у цій роботі.

Отже, найбільш криміногенна група засуджених (30–50 років) охоплює найбільш активну та мобільну частину населення. У цей життєвий період, зазвичай, спостерігається висока соціальна активність, пов'язана з накопиченням життєвого досвіду, а відтак тяжких переживань, особистісних конфліктів.

Другою соціальною ознакою є *громадянство особи*. За нашими підрахунками, 99 % засуджених за вчинення досліджуваної групи злочинів – це громадяни України.

Третя демографічна ознака – *стать засуджених*. Насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, вчиняє особа чоловічої статі (96 % засуджених).

Характеристика освіти засуджених за вчинення злочинів, що досліджується, має важливе кримінологічне значення. Її наявність (відсутність) пов'язана з формуванням ціннісних установок таких осіб, їх основних потреб, мотивів. Загальновідомо, що чим вищий освітній рівень особи, тим меншою є ймовірність її протиправної поведінки. Однак, за справедливим твердженням Е. Ф. Побегайла, одержання освіти ще не передбачає того, що особа буде мати належний рівень моральної культури, а високий освітній ценз ще не є панацеєю від вчинення злочинів⁴.

За *рівнем освіти* засуджені особи, які вчинили злочини, що досліджуються, були поділені на сім груп: з повною вищою освітою, з базовою вищою освітою, з професійно-технічною освітою, з повною загальною середньою освітою, з базовою загальною середньою освітою, з початковою загальною середньою освітою, без освіти. За нашими підрахунками, найбільша питома вага засуджених за вчинення насильницьких злочинів проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, серед засуджених за вчинення злочинів проти авторитету припадає на осіб з повною загальною середньою освітою (44 %). Досить велика питома вага тих осіб, які мали професійно-технічну освіту (25 %). Окрім того, звернемо увагу на те, що значна кількість осіб, які вчинили злочини, що досліджуються, мали вищу освіту (15 %), з них 11 % отримали повну вищу освіту, а 4 % – базову вищу освіту. Така ж кількість засуджених, які мали базову загальну середню освіту (15 %). Найменша кількість засуджених осіб отримали початкову загальну середню освіту (1 %) та вчинили злочин, не маючи освіти (0,5 %).

Таким чином, можна дійти висновку, що особа, що вчинила насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, мала повну загальну середню освіту (44 %) або професійно-технічну освіту (25 %).

Характеризуючи рід занять тих осіб, які були засуджені за вчинення злочинів, що досліджуються, зауважимо, що серед них найбільша питома вага тих осіб, які на момент вчинення злочину були працездатними, однак ніде не працювали та не навчалися. У загальній кількості засуджених за них вони становлять 62 %. Лише 1 % засуджених становили ті особи, які мали офіційний статус безробітного. Як відомо, саме відсутність роботи є класичною причиною злочинності. Як вказує І. О. Неупокосва, безробіття завжди криминологічно пов'язано зі злочинністю, вона перестала бути її фоновим явищем. Безробіття слугує однією з причин злочинності у сучасному суспільстві⁵. При цьому поняття «безробітний» включає не лише тих осіб, які офіційно зареєстровані у службі зайнятості та мають статус безробітного, а й осіб, які ніде не працюють, мають випадкові заробітки або проживають на доходи, отримані кримінальним шляхом⁶. Окрім того, 3,5 % насильницьких злочинів проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, скоїли пенсіонери, у тому числі інваліди. Отже, частка засуджених осіб, які були не зайняті у народному господарстві, сукупно становила 66,5 %.

Ті засуджені, які були працездатними та працювали або навчалися, за спеціалізацією розподілилися так: робітники (15 %), приватні підприємці (4,6 %), працівники господарських товариств (1,8 %), учителі, викладачі (0,6 %), державні службовці (0,3 %), інші службовці (1,4 %), військовослужбовці (0,1 %), лікарі, фармацевти (0,1 %), працівники ЗМІ (0,1 %), учні (6,4 %), студенти (1,6 %), мали інше заняття (1,7 %).

Отже, типова ознака осіб, засуджених за вчинення насильницьких злочинів проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, полягає у тому, що переважна більшість з них (66,5 %) не була зайнята у народному господарстві, а 62 % з них – були працездатними, але ніде не навчалися і не працювали.

Таким чином, можна зробити висновок та запропонувати таку соціально-демографічну характеристику особи, засудженої за насильницьких злочинів проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади: це особа чоловічої статі (96 %), громадянин України (99 %), віком 30–50 років (44 %), яка має повну загальну середню освіту (44 %) або професійно-технічну освіту (25 %), не зайнята у народному господарстві (66,5 %), з яких переважна більшість є працездатною, але ніде не навчалася і не працювала (62 %).

Важливе значення для характеристики особи злочинця мають її *морально-психологічні особливості*. Вони допомагають вивчити її світоглядний світ.

Дослідники виокремлюють такі морально-психологічні особливості осіб, засуджених за злочини, що досліджуються: відсутність цілісної системи поглядів на основні питання суспільного побуту, соціально шкідливі та невиправдані потреби, незаконні способи їх задоволення, різка динамічність, егоїзм та індивідуалізм, рухливість нервових процесів, озлобленість, високий ступінь емоційної збудливості, надмірна грубість, розпущеність тощо⁷.

За дослідженнями І. Є. Сулейманової, 76,4 % осіб, які скоїли насильницькі злочини проти законної діяльності представників влади, характеризуються поганою соціальною адаптацією та не задоволені своїм становищем у суспільстві. Адекватне осмислення свого соціального статусу, потреб та можливостей породжує у цих осіб стан тривоги та змушує шукати ті контакти, в яких ці сумніви можна зняти. Відтак, в окремих випадках, як буде зазначено далі, такі особи об'єднуються в групи, в яких і скоюються ці злочини. Для таких осіб характерним є пригнічений настрій, притуплення прагнень, бажань та інтересів. Такому типу злочинців характерно почуття власної неповноцінності, відсутність перспектив і професійної самостійності. Дослідниця відзначає також наявність у цієї групи злочинців різноманітних психічних аномалій, високих емоційних станів, дратівливості, почуття агресії та незадоволення своїм соціальним становищем⁸.

На думку М. Б. Мохового, для цих осіб характерний загальний негативізм. Усе багатство суспільного життя сприймається ними крізь призму спотвореного, тенденційного підбору фактів та оперування ними з претензією на оригінальність. Дослідник виокремлює такі психологічні особливості цього злочинця: психологічна невірноваженість, домінантність, загострене почуття образи, максималізм, бажання будь-які проблеми соціального життя вирішувати негайно та крайніми засобами, неповажне ставлення до осіб, егоїзм, грубість, невтриманість⁹.

Вивчені нами характеристики з місця роботи або навчання тих осіб, що вчинили насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади (було вивчено характеристики засуджених у 30-ти кримінальних провадженнях), показали, що близько 75 % з них негативно характеризувалися, що проявлялося у систематичному порушенні трудової дисципліни та навчання, а в цілому їм притаманні грубість, невтриманість, невірноваженість.

Погоджуючись з висловленими поглядами науковців, зазначимо, що досить плідною та узагальнюючою характеристикою особистості злочинця, який вчинив злочини проти життя, здоров'я, волі та майна осіб, які представляють авторитет органів державної влади, є принцип соціального натуралізму, що його послідовно у своїх працях висвітлює О. М. Костенко. На думку цього науковця, «...кримінальна поведінка – це прояв певних властивостей «соціальної особистості», тобто властивостей її волі і свідомості, що надають поведінці кримінальний характер. ... «соціальну особистість», що має такі властивості волі і свідомості, які можуть надавати поведінці людини характер соціальної патології, слід називати «соціопатичною особистістю»¹⁰.

Таким чином, можна зробити висновок, що злочинець, який вчинив насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, це соціопатична особистість з комплексом сваволі та ілюзій, для якої є характерною негативно морально-психологічна спрямованість.

Кримінально-правові ознаки особистості злочинця, який вчинив злочини, що досліджуються, стосуються, зокрема, такого: це наявність судимості (судимостей) на момент вчинення злочину, їх кількість, вид

попередньо вчиненого злочину, групове або одноособове вчинення як попереднього, так і наступного злочинів, вчинення злочину у стані сп'яніння.

Розпочнемо характеристику кримінально-правових ознак з останньої – *вчинення злочинів у стані сп'яніння*. За нашими підрахунками, для особистості цього виду злочинця характерним є безпрецедентне перебування на момент вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння – майже 64 %. Тоді як, наприклад, злочини проти авторитету в цілому скоювалися особами у стані алкогольного сп'яніння у 15 % випадків. А питома вага злочинів, вчинених особами у стані алкогольного сп'яніння, у середньому за період 2011–2015 рр. становила 16 % у загальній структурі злочинності. Серед групи злочинів, що досліджуються, найбільша кількість осіб, які перебували у такому стані на момент вчинення, мала місце при вчиненні погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК). У стані ж наркотичного або токсичного сп'яніння перебувало 0,2 % засуджених осіб.

Наступною кримінально-правовою ознакою, яка має важливе кримінологічне значення, є *вчинення відповідного злочину одноосібно або у співучасті*. Як зауважує О. О. Кваша, «оскільки в групі об'єднуються зусилля кількох осіб з метою досягнення єдиного злочинного результату, то спільна злочинна діяльність за інших рівних умов являє собою більш високий ступінь суспільної небезпеки у порівнянні зі злочином, вчиненим однією особою. Спільні дії значно підвищують ефективність досягнення злочинного результату і збільшують імовірність уникнення кримінального переслідування співучасниками»¹. З аналізу офіційних статистичних даних випливає, що для злочинів, які досліджуються, якщо вони скоюються у співучасті, характерним є групове їх вчинення (тобто, вчинення групою осіб без попередньої змови та групою осіб за попередньої змови).

Так, насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, у 18 % випадків були вчинені у співучасті, за наявності таких форм співучасті, як група осіб без попередньої змови та попередня змова групи осіб. Жоден з аналізованих злочинів не було вчинено у складі організованої групи та злочинної організації. Цей показник є трохи вищим від питомої ваги злочинів, вчинених у співучасті, у структурі злочинів проти авторитету (14 %) та у загальній структурі злочинності (16 %).

Третьою кримінально-правовою ознакою є *наявність судимості* на момент вчинення злочину, їх кількість та вид рецидиву. Як вказується у кримінологічній літературі, у структурі злочинності найбільш небезпечним елементом є рецидивна злочинність. Її підвищена небезпека визначається і характером злочинів, і рівнем їхньої суспільної небезпеки, а також стійкими антисуспільними настановами злочинців. Ця форма є своєрідним «ядром» усієї злочинності, оскільки її суб'єкти становлять контингент тих осіб, які найбільш наполегливо протиставляють себе усталеним моральним цінностям та правопорядку, завдаючи тим самим суттєвої шкоди суспільству². А кількість судимостей, а також спеціалізація рецидивіста свідчать про стійку антисуспільну спрямованість особистості, а відтак – про більший ступінь суспільної небезпеки особи.

Традиційно рецидив злочинів поділяється на одноразовий та багаторазовий. В офіційній судовій статистиці виокремлюються особи, які мають одну судимість, дві судимості, три або більше судимості. Таким поділом будемо послуговуватися у нашій роботі. Так, 57 % засуджених у загальній кількості засуджених осіб за вид злочинів, що досліджується, мали одну судимість, 24 % – три і більше судимості, а 19 % – дві судимості. Рецидив у цьому виді злочинів – загальний.

Найбільш питому вагу серед осіб, які вчинили злочин проти життя, здоров'я, волі та майна осіб, які представляють авторитет органів державної влади, становили ті, які мали не зняту або непогашену судимість за вчинення злочинів проти власності (54 %). Далі – особи, які мали таку судимість за вчинення злочинів проти життя та здоров'я (17 %), злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення (8 %), злочини проти громадського порядку та моральності (7 %), злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (3 %), злочини проти безпеки дорожнього руху (2 %). На осіб, які мають судимість за вчинення інших злочинів у середньому припадає 9 %.

Отже, кримінально-правова характеристика особи, яка вчинила злочини проти життя, здоров'я, волі та майна осіб, які представляють авторитет органів державної влади, полягає в тому, що це особа, яка вчинила його у стані алкогольного сп'яніння (64 %), одноособово (82 %) та вперше (79 %).

Поєднавши три частини (соціально-демографічну, морально-психологічну та кримінально-правову), можна побудувати такий **кримінологічний портрет особистості злочинця, що вчинив насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади**: це соціопатична особистість (чоловік) з комплексом сваволі та ілюзій, для якої є характерною негативна морально-психологічна спрямованість, має громадянство України, віком 30–50 років, з повною загальною середньою або професійно-технічною освітою, не зайнята у народному господарстві, у переважній більшості працездатна, але ніде не навчається і не працює, і вчинила злочин вперше одноособово у стані алкогольного сп'яніння.

¹ Звіт про склад засуджених за 2011 рік (Форма 7) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/42013/ – Заголовок екрана (дата відвідув. 12 черв. 2016 р.); Звіт про склад засуджених за 2012 рік (Форма 7) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/52013/ – Заголовок екрана (дата відвідув. 12 черв. 2016 р.); Звіт про склад засуджених за 2013 рік (Форма 7) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/5533iopoioopo/ – Заголовок екрана (дата відвідув. 12 черв. 2016 р.); Звіт про склад засуджених за 2014 рік (Форма 7) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/lkflghkjlh/ – Заголовок екрана (дата відвідув.

12 черв. 2016 р.); Звіт про склад засуджених за 2015 рік (Форма 7) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/Sud_statystuka_Zvit_2015/ – Заголовок екрана (дата відвідув. 12 черв. 2016 р.).

² *Загинеї З. А.* Кримінологічний портрет злочинця, який вчинив злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян / З. А. Загинеї // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 1. – С. 51–57 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/1-2014/51-zaginej.pdf> – Заголовок екрана (дата відвідув. 11 черв. 2016 р.).

³ *Іванов Ю. Ф.* Кримінологія : навч. посіб. / Ю. Ф. Іванов, О. М. Джужа. – К. : Вид-во ПАЛІВОДА А. В., 2006. – С. 87.

⁴ Кримінологія : учебн. / под ред. Н. Ф. Кузнецовой, В. В. Лунеева. – [изд. 2-е, перераб и доп.]. – М., 2004. – С. 326–327.

⁵ *Неупокоева И. А.* Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений среди безработных : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Неупокоева Ирина Александровна ; Омская академ. МВД Российской Федерации. – Омск, 2004. – С. 4.

⁶ *Неупокоева И. А.* Вказана праця. – С. 4.

⁷ *Гамидов Р. Т.* Применение насилия в отношении представителя власти: уголовно-правовое и криминологическое исследование (на примере Республики Дагестан) : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Гамидов Ринат Тажилович ; Дагестанский гос ун-т. – Махачкала, 2010. – С. 115.

⁸ *Сулейманова И. Е.* Насильственные преступления против представителей власти в сфере порядка управления: уголовно-правовое и криминологическое исследование : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Сулейманова Инна Евгеньевна ; Уфимский юрид. ин-т МВД России. – Уфа, 2015. – С. 156–159.

⁹ *Моховой М. Б.* Криминологическая характеристика и предупреждение преступлений, посягающих на представителей власти : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Моховой Максим Борисович ; Красноярская академ. МВД Российской Федерации. – Краснодар, 2004. – С. 113–118.

¹⁰ *Костенко О. М.* Концепція соціопатичної особистості в кримінології / О. М. Костенко // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф. (м. Київ, 26 березня 2015 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 10.

¹¹ *Кваша О. О.* Співучасть й злочини: сутність, структура та відповідальність : автореф. дис. ... доктора юрид. наук : спец. 12.00.08 / Кваша Оксана Олександрівна ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2013. – С. 1.

¹² *Даньшин І. М.* Усталені форми злочинності: кримінологічний нарис / І. М. Даньшин. – Х. : Акта, 2002. – С. 76.

Резюме

Довгаль М. В. Характеристика особистості злочинця, який вчинив насильницькі злочини проти носіїв авторитету органів державної влади.

У статті розглядаються соціально-демографічні, кримінально-правові ознаки та морально-психологічні особливості особистості злочинця, який вчинив насильницький злочин проти носіїв авторитету органів державної влади. Запропоновано його кримінологічний портрет.

Ключові слова: особистість злочинця, насильницькі злочини проти осіб, які є носіями авторитету органів державної влади, соціально-демографічні ознаки, морально-психологічні особливості, кримінально-правові ознаки.

Резюме

Довгаль М. В. Характеристика личности преступника, совершившего насильственные преступления против носителей авторитета органов государственной власти.

В статье рассматриваются социально-демографические, уголовно-правовые признаки и нравственно-психологические особенности личности преступника, совершившего насильственное преступление против носителей авторитета органов государственной власти. Предложен его криминологический портрет.

Ключевые слова: личность преступника, насильственные преступления против лиц, являющихся носителями авторитета органов государственной власти, социально-демографические признаки, морально-психологические особенности, уголовно-правовые признаки.

Summary

Dovgal M. Characteristics offender who has committed a violent crime against the media authority of public authorities.

The article examines the socio-demographic, criminal features moral and psychological characteristics of offender who has committed a violent crime against the media authority of public authorities. A criminological portrait his.

Key words: offender, violent crimes against people who are carriers of the authority of government, socio-demographic characteristics, moral and psychological characteristics, criminal signs.